

SACRA VIRGINITAS

XII. Piusz pápa enciklikája a megszentelt szüzességről

Tisztelendő testvéreinknek, a pátriárkáknak, primásoknak, érsekeknek, püspököknek és más helyi ordináriusoknak, akik az Apostoli Szentszékkal a béke és a kommunió viszonyában állnak

1. A szent szüzesség és az Isten szolgálatára szentelt tökéletes tisztaság kétségkívül az egyik legdrágább kincs, amelyet az Egyház Alapítója örökül hagyott a társaságnak, amelyet alapított.

2. Egyértelmű, hogy ezért állították azután az Egyházatyák is magabiztosan: az állandó szüzesség egy nagyon nemes ajándék, amit a keresztény vallás a világnak adott. Helyesen mondták, hogy az ókori pogányok ezt az életmódot csak időlegesen kényszerítették a Vesta-szüzekre¹, és hogy bár az Ószövetség is úgy rendelkezik, hogy a szüzességet tartsák meg, az mégis csak egy előfeltétel a házassághoz (vö. Kiv 22,16–17; MTörv 22,23–29; Sirák 42,9), továbbá, ahogy Ambrus írja²: „Azt olvassuk, hogy már a jeruzsálemi templomban is voltak szüzek. De mit mond az Apostol? 'Mindez előképként történt velük (...) hogy mindez annak előképe legyen, ami eljövendő' (1Kor 10,11).”

3. Csakugyan, már az apostoli kor óta virágzott ez az erény az Egyház kertjében. Amikor az Apostolok Cselekedetei azt mondja (21,9), hogy Fülöp diakónus négy szűzleány apja volt, a szó bizonyosan az életállapotukra vonatkozik, és nem a korukra. Nem sokkal később Antiochiai Ignác köszönti a szüzeket³, akik az özvegyekkel együtt nem jelentéktelen részét alkották a keresztény közösségnek Szmirnában. A II. században, ahogy Szt. Jusztinosz tanúskodik, „a férfiak és nők közül sokan, hatvan-hetven évesek, a gyermekkoruk óta Krisztus tanításai szerint élők, megtartották szüzességüket.”⁴ Fokozatosan nőtt azok száma, akik Istennek szentelték tisztaságukat, ezzel együtt nőtt annak a tisztésnek a jelentősége, amit az Egyházban betöltöttek, ahogy azt részletesebben bemutattuk *Sponsa Christi* kezdetű apostoli konstitúciónkban.⁵

4. Később az Egyházatyák zengték a szüzesség dicséretét, mint Ciprián, Atanáz, Ambrus, Aranyszájú Szt. János, Jeromos, Ágoston, és még sokan mások. Az Atyáknak ez a tanítása, amely a századok során kibővült más Egyházatyákkal és az aszketizmus mestereivel, sokat segített abban, hogy mindkét nembeli hívők erős elhatározásra kapjanak

¹ Cf. S. Ambros., *De virginibus.*, lib. I, c. 4, n. 15; *De virginitate*, c. 3, n. 13; PL XVI, 193, 269.

² S. Ambros., *De virginibus*, lib. I, c. 3, n. 12; PL XVI, 192.

³ Cf. S. Ignat. Antioch., *Ep. ad Smyrn.*, c. 13; ed. Funk – Diekamp, *Patres Apostolici*, Vol. I, p. 286.

⁴ S. Iustin., *Apol. I pro christ.*, c. 15; PG VI, 349.

⁵ Cf. ap. const. *Sponsa Christi*, AAS XLII, 1951, pp. 5-8.

öszönzést, és Istennek szenteljék magukat a tökéletes tisztaság gyakorlásában, és azt halálukig megőrizték, illetve ez a tanítás megerősíti őket a meghozott döntésben.

5. Megszámlálhatatlan, hogy az Egyház kezdetei óta hányan ajánlották tisztaságukat Istennek. Ezek közül némelyek sértetlenül megőrizték szüzességüket, mások a hitves halála után szentelték Istennek további, immár nem házasságban élt éveiket, ismét mások bűneik megbánása után választották a tökéletes tisztaság életmódját. Mindannyiukban közös az önátadás, vagyis hogy Isten szerelméért további életükben tartózkodnak a nemi gyönyörtől. Amit tehát az Egyházatyák a szüzesség dicsőségéről és érdemeiről hirdettek, az legyen meghívás, segítség és erőforrás azoknak, akik ezt az áldozatot meghozták, hogy kitartsanak, és ne vegyék vissza maguknak a legkisebb darabkáját sem annak az egészen eléggő áldozatnak, amelyet Isten oltárára helyeztek.

6. Miközben pedig e tökéletes tisztaság egyike a három fogadalomnak, amelyek a szerzetesi állapotot kiteszik⁶, továbbá azt a Latin Egyház a nagyobb rendekben lévő klerikusaitól is megköveteli⁷, valamint a Világi Intézmények tagjaitól is⁸, ugyanakkor azok között is virágoznak, akik a szó teljes értelmében világiak: olyan emberek, akik nem tagjai a tökéletesség valamely nyilvános állapotának, magánfogadalommal azonban teljes önmegtartóztatást ígérnek vagy fogadnak a házasságtól és a nemi gyönyöröktől, hogy felebarátaikat szabadabban szolgálhassák, és Istennel könnyebben és szorosabban egyesülhessenek.

7. Most mindezekhez a szeretett fiainkhoz és leányainkhoz szólunk, akik testestül-lelkestül Istennek szentelték magukat, és komoly szóval biztatjuk őket, hogy erősítsék meg szent elhatározásukat, és legyenek hűségesek hozzá.

8. Azonban, mivel vannak olyanok, akik ebben a tárgyan eltértek a helyes úttól, és a házasságot úgy felmagasztalják, hogy elébe helyezik a szüzességnek, és ezáltal leértékelik az Istennek szentelt tisztaságot és a klerikusi tisztaságot, apostoli kötelességünk azt követeli, hogy ezennel különleges módon kijelentsük és felmutassuk az Egyház tanítását a szüzesség fennkölt állapotáról, és így védjük meg a katolikus igazságot ezektől a tévelyektől.

I.

9. Mindenekelőtt úgy gondoljuk, meg kell jegyezni, hogy az Egyház mindazt, ami alapvetően fontos a szüzességről való tanításában, magának az Isteni Jegyesnek az ajkairól vette.

10. Amikor ugyanis a tanítványok túl nehéznek találták a házasság kötelességeit és terheit, ahogy azt beszédében a Mester kifejtette, így szóltak hozzá: „Ha így áll a dolog a férj és a feleség között, akkor jobb meg se házasodni.” (Mt 19,10). Jézus Krisztus azt válaszolta, hogy az ő eszményét nem érti meg mindenki, csak azok, akik ennek ajándékát megkapták, némelyek ugyanis természettől fogva alkalmatlanok a házasságra, mások az emberek

⁶ Cf. C.I.C., can. 487.

⁷ Cf. C.I.C., can. 132, section 1.

⁸ Cf. ap. const. *Provida Mater*, art. III, section 2; AAS XXXIX, 1947, p. 121.

erőszakossága és rosszindulata miatt, ismét mások pedig szabadon, saját akaratukból mondanak le róla, „a mennyek országáért”. Szavait pedig így zárja: „Akinek füle van, hallja meg.” (Mt 19,11–12).

11. E szavakkal az Isteni Mester nem a házasság testi akadályairól beszél, hanem olyan elhatározásról, hogy valaki egész életében szabadon tartózkodjék a házasságtól és a nemi gyönyörtől. Hiszen amikor az Isten Megváltó az ilyen elhatározást vállalókat azok mellett említi, akiket a természet vagy az emberi erőszak kényszerít erre, nemde azt tanítja nekünk, hogy a tisztaság akkor tökéletes, ha állandó?

12. Itt hozzá kell tenni, ahogy az Egyházatyák és Egyháztanítók világosan tanítják, hogy a szüzesség csak akkor keresztény erény, ha „a mennyek országáért” vállalják (Mt 19,12), tehát ha éppen azért veszi fel valaki ezt az életformát, hogy szabadabban szentelhesse magát az isteni dolgoknak és biztosabban érhesse el a mennyeket, másokat pedig ügyes törekvéssel készségesebben vezessen el a mennyek országába.

13. Aki tehát azért nem házasodik meg, mert önérdekeit eltúlozza, vagy mert, Ágoston szavaival⁹, kibújik a házasság terhei alól, vagy mert a farizeusok módjára büszkén kérkedik testi érintetlenségével (amely magatartást elítélte a gangrai zsinat, nehogy azért mondjanak le emberek a házasságról, mintha az megvetendő dolog volna, hanem inkább azért, mert a szüzesség valami csodálatos és szent dolog), nos, ezek közül senki nem igényelheti magának a keresztény szüzesség megtisztelő címét.¹⁰

14. Továbbá, a Népek Apostola isteni sugalmazás alatt írja: „Aki nőtlen, annak arra van gondja, ami az Úré, hogy hogyan járjon az ő kedvében... A hajadon és a szűz az Úr dolgairól gondolkodik, hogy testben és lélekben szent legyen.” (1Kor 7,32.34).

15. A keresztény szüzességnek tehát ez az elsődleges célja, központi gondolata: csakis az isteni dolgokra irányulni, ezek felé fordulni teljes elmével és lélekkel, mindenben Isten tetszését keresni, szüntelenül reá gondolni, testünket és lelkünket egészen neki szentelni.

16. Az Egyházatyák így értelmezték mindig is Jézus Krisztus szavait és a Népek Apostolának tanításait, hiszen a legelső időktől fogva az Egyházban a szüzességet úgy értették, mint test és lélek Istennek szentelését. Szt. Ciprián ezért kéri a szüzeket, hogy „amint Krisztusnak szentelték magukat a testi örömekről való lemondással, és testestül-lelkestül Istennek adták át magukat a fogadalommal, arra kell törekedniük, hogy csak az Úr számára ékesítsék magukat, és csak az ő tetszését keressék.”¹¹ Hippo püspöke pedig tovább megy: „A szüzesség nem azért tiszteletre méltó, mert testi sértetlenséget jelent, hanem mert az Istennek szentelt állapot... a szüzeket sem azért méltatjuk, mert szüzek, hanem mert Istennek szentelt, szeretetteljes önmegtartóztatásban élő szüzek.”¹² A szent teológia tanítói, Aquinói Szt. Tamás¹³ és Szt. Bonaventura¹⁴ is mondják Ágoston tekintélyére támaszkodva, hogy a szüzességnek nincs meg az erényre jellemző stabilitása, ha nincs meg annak megfogadása, hogy örökké sértetlenül megőrzik. Kétségkívül, akik örökfogadalommal

⁹ S. Augustin., *De sancta virginitate*, c. 22; PL XL, 407.

¹⁰ Cf. can. 9; Mansi, Coll. concil., II, 1096.

¹¹ S. Cypr., *De habitu virginum*, 4; PL IV, 443.

¹² S. Augustin., *De Sancta virginitate*, cc. 8, 11; PL XL, 400, 401.

¹³ S. Thom., *Summa Th.*, II-II, q. 152, a. 3, ad 4.

¹⁴ S. Bonav., *De perfectione evangelica*, q. 3, a. 3, sol. 5.

kötelezik magukat a szüzességük megtartására, azok a lehető legtökéletesebb módon váltják gyakorlatra, amit Krisztus mondott a házasságról való örökre szóló lemondásról. Azt persze nem lehet állítani, hogy azok szándéka, akik ebből az életállapotból szabadon akarnak hagyni egy menekülőutat, jobb és tökéletesebb volna.

17. Továbbá, az Egyházatyák a tökéletes tisztaságra való elköteleződést egyfajta lelki menyegzőnek tekintették, amelyben a lélek Krisztussal lép nászra, némelyek pedig odáig mentek, hogy a fogadalom megszegését a házasságtöréssel tekintették egyenrangúnak.¹⁵ Így Szt. Atanáz azt írja, hogy a katolikus Egyház szokása szerint a szüzesség erényével rendelkezőket Krisztus jegyeseinek hívják.¹⁶ Szt. Ambrus pedig, aki tömören ír az Istennek szentelt szűzről, ezt mondja: „Az szűz, aki Istennel házas.”¹⁷ És valóban, ahogy a milánói doktor írásaiból kitűnik,¹⁸ már a IV. században a szüzek szentelése nagyon hasonlított arra, amit az Egyház ma is használ a nászáldásban.¹⁹

18. Ugyanígy, az Atyák buzdítják a szüzeket, hogy Isteni Jegyesüket forróbban szeressék, mint férjüket szeretnék, ha házasok lennének, és gondolataikban és tetteikben mindig az Ő akaratát tegyék.²⁰ Ágoston a szüzeknek: „Teljes szívvel szeressétek Őt, aki a legszebb az emberek fiai közül: szabadok vagytok, nem kötnek benneteket házassági kötelékek... ha férjeteknek nagy szerelemmel tartoznátok, mekkora a szerelem, amellyel Őneki tartoztok, aki miatt nem akartatok férjet? Ő, akit a kereszthez szögeztek, legyen szorosán szívetekre szögezve.”²¹ És ez más szempontból is összhangban van az Egyház érzéseivel és döntéseivel, amelyek a szüzekről konszekrációjuk napján ezeket akarja hallani: „Evilág országát és minden világi kelepcecét szemétnak tartottam a mi Urunk Jézus Krisztus szerelméért, akit láttam, szerettem, hittem és mindennél többre tartok.”²² Nem más, mint az Őiránta való szerelem indítja a szüzet arra, hogy testben és lélekben az Isteni Megváltónak szentelje magát, ahogy Szt. Metód, Olümposz püspöke e szavakat adja ajkára: „Te vagy a mindenem, ó Krisztus. Neked őrzöm meg magamat tisztán, és tartom magasra lámpásomat, hogy elég siessek, ó Jegyesem.”²³ Bizonyosan, Krisztus szerelme sürgeti a szüzet, hogy kolostori falak mögé húzódjon, és egész életében ott maradjon, hogy így könnyebben és akadálytalanul szemlélhesse és szerethesse a mennyei Jegyest, ugyanez a szerelem indítja őt, hogy életét és erejét a felebarát szolgálatára szentelje az irgalmasság műveiben.

19. Azokról a férfiokról pedig, akik „nem szennyezték be magukat asszonnyal, szüzek lévén” (Jel 14,4), János apostol azt mondja: „követik a Bárányt, bárhová megy” (uo.). Elmélkedjünk tehát Ágoston buzdításán, amelyet minden ilyen embernek ad: „Követitek a Bárányt, mert a Bárány teste valóban szűzi... Helyesen teszitek, hogy követitek Őt a szív és a test szüzességében, akárhová megy. Mert mi egyebet jelent a követés, mint utánzást?”

¹⁵ Cf. S. Cypr. *De habitu virginum*, c. 20; PL IV, 459.

¹⁶ Cf. S. Athanas., *Apol. ad Constant.*, 33; PG XXV, 640.

¹⁷ S. Ambros., *De virginibus*, lib. I, c. 8; n. 52; PL XVI, 202.

¹⁸ Cf. *Ibid.*, lib. III, cc 1-3, nn. 1-14; *De institutione virginis*, c. 17, nn. 104-114; PL XVI, 219-224, 333-336

¹⁹ Cf. *Sacramentarium Leonianum*, XXX; PL LV, 129; *Pontificale Romanum: De benedictione et consecratione virginum*.

²⁰ Cf. S. Cypr., *De habitu virginum*, 4 et. 22; PL IV, 443-444 et 462; S. Ambros., *De virginibus*, lib. I, c. 7, n. 37; PL XVI, 199.

²¹ S. Augustin., *De sancta virginitate*, cc. 54-55; PL XL, 428.

²² *Pontificale Romanum: De benedictione et consecratione virginum*.

²³ S. Methodius Olympi, *Convivium decem virginum*, orat. XI, c. 2; PG XVIII, 209.

Krisztus értünk szenvedett, példát hagyva nekünk, ahogy Péter apostol mondja, 'hogy nyomdokait kövessük'."²⁴ Ezért mindezek a tanítványok és Krisztus jegyesei magukra vették a szüzesség állapotát, ahogy Szt. Bonaventura mondja: „hogy olyanok legyenek, mint Krisztus, a Jegyes, mert ez az állapot a szüzeket Őhöz teszi hasonlóvá.”²⁵ Krisztus utáni égő szerelmüket aligha elégítené ki, ha csak az érzelmi kapocs fűzné őket hozzá, hanem ez a szerelem ki kell, hogy fejeződjék az Ő erényeinek utánzásában, főleg az Ő életmódjához való alakulásban, amelyet Ő egészen az emberi nem megváltásáért élt. A papok, férfiak és nők szerzetesek, és bárki más, aki az istenszolgálatot megfogadta, azért ápolják a tökéletes tisztaságot, mert Isteni Mesterük egész életében szűz volt. Szt. Fulgentius felkiált: „Ez az Isten egyszülött Fia, a Szűz egyszülött fia is, a szent szüzek egyetlen jegyese, a szent szüzesség gyümölcse, dicsősége, ajándéka, amelyet a szent szűz testileg világra hozott, akivel a szent szüzesség lelkileg eljegyez, aki által a szent szüzesség termékeny lesz és sértetlen marad, aki által imádják, mert mindig csodálatos, megkoronázzák, mert mindig dicsőséges.”²⁶

20. Márpedig itt hasznosnak tartjuk, tisztelendő testvérek, hogy bővebben és gondosabban kifejtsük és elmagyarázzuk: Krisztus szerelme miért indít arra nagylelkű embereket, hogy tartózkodjanak a házasságtól, és hogy mi a misztikus kapcsolat a szüzesség és a keresztény szeretet tökéletessége között? Az Úr már idézett szavaiból azt vonták le, hogy a házasságról való teljes lemondás felszabadítja az embereket súlyos kötelességek alól. A Népek Apostola isteni sugalmazástól vezetve ezt jelöli meg a szabadság indokaként: „Azt akarom, hogy mentesek legyetek a gondtól ... Akinek azonban felesége van, evilág dolgaival törődik, hogyan járjon felesége kedvében, és ezért megosztott.” (1Kor 7,32–33). Itt viszont meg kell jegyezni, hogy az Apostol nem veti a férfiak szemére, hogy gondját viselik nejüknek, és nem is rója fel az asszonyoknak, hogy férjük kedvében akarnak járni, hanem inkább azt mondja ki világosan, hogy szívük megosztott Isten szeretete és a hitves szeretete között, és gondok aggasztják őket, ezért a házasság állapot kötelességei miatt aligha lehet meg a kellő szabadságuk az isteni dolgok szemlélésére. A házasság, amely köti őket, világosan megköveteli: „A kettő egy testté lesz” (Ter 2,24; vö. Mt 19,5). A hitvesek egymáshoz kapcsolódnak kölcsönös szálakkal örömben és bánatban (vö. 1Kor 7,39). Könnyű látni tehát, hogy akik Isten szolgálatára akarják szentelni magukat, miért veszik magukra a szüzesség állapotát mint felszabadulást, hogy teljesebb álljanak Istennek rendelkezésre és adják át magukat a felebarát javára. Például, hogyan tudott volna ilyen hatalmas munkát végezni egy misszionárius, mint a nagyszerű Xavéri Szt. Ferenc, a szegények atyja, mint az irgalmas Páli Szt. Vince, a buzgó nevelő, mint Bosco Szt. János, a kivándorlók fáradhatatlan anyja, mint Francesca Saverio Cabrini, ha egy házastárs és a gyerekek testi-lelki szükségleteiről is gondoskodniuk kellett volna?

21. Még egy ok van arra, hogy az Isten és a felebarát teljes szolgálatára vágyakozó lelkek magukra vállalják a szüzesség állapotát. Az Egyházatyák sokat írtak erről. Ez pedig azok a számos előnyök, amelyek a lelki életben való előrehaladásban jelentkeznek a nemi gyönyörrel való teljes lemondásból fakadóan. Azt nem szabad gondolunk, hogy az efféle öröm, feltéve ha törvényes házasságban történik, önmagában megvetendő volna, sőt, a tiszta

²⁴ 1Pét 2,21; S. Augustin., *De sancta virginitate*, c. 27; PL XL, 411.

²⁵ S. Bonav., *De perfectione evangelica*, q. 3, a. 3.

²⁶ S. Fulgent., *Epist.* 3, c. 4, n. 6; PL LXV, 326.

házaséletet külön szentség teszi nemessé és szentté, ahogy az Egyházatyák is világosan mondták. Azt viszont el kell ismernünk, hogy Ádám bukása következtében az emberi természet alsóbbrendű képességei már nem engedelmessé válnak a helyes értelemnek, és az embert méltatlan tettekbe sodorhatják. Ahogy az Angyali Doktor mondta, a házasélet „a lelket távol tartja az istenszolgálatnak való teljes odaadástól”.²⁷

22. A Latin Egyház azért kéri felszentelt szolgálótól, hogy önkéntesen kötelezzék el magukat a tökéletes tisztaság megtartására, hogy a testnek és léleknek ezt a lelki szabadságát megszerezzék, és hogy mentek legyenek az ideigvaló gondoktól.²⁸ Ahogy pedig elődünk, a halhatatlan emlékű XI. Piusz mondta, „ha hasonló törvény nem is köti a Keleti Egyház szolgálótevéit ugyanilyen fokban, az egyházi cölibátus mégis a tisztelet helyét foglalja el közöttük is, és egyes esetekben, főleg ha a hierarchia magasabb fokairól van szó, szükséges és kötelező feltétel.”²⁹

23. Azt is gondoljuk meg, hogy a felszentelt szolgálótevéők a házasságról nem pusztán apostoli küldetésük miatt mondanak le, hanem azért is, mert az oltárnál szolgálnak. Mert ha még az Ószövetség papjainak is tartózkodniuk kellett a házassélettől a Templomban való szolgálat idején, nehogy a Törvény őket tisztátalannak mondja ki, mint más férfiakat³⁰, nem méginkább helyénvaló-e, hogy Jézus Krisztus szolgálói, akik mindennap bemutatják az eucharisztikus áldozatot, birtokában legyenek a tökéletes tisztaságnak? Damjáni Szt. Péter így buzdította a papokat a teljes önmegtartóztatásra: „Ha Megváltónk annyira szerette az ártatlan szemérem virágát, hogy nemcsak hogy szüzi méhtől született, hanem szüz is gondozta, még amikor a bölcsőben síró csecsemő volt, akkor most, amikor korlátlanul uralkodik a mennyekben, kérdezem, vajon mit vár azoktól, akik Testét kezükbe veszik?”³¹

24. Elsősorban a fenti okok miatt múlja felül kiválóságban a szent szüzesség a házasságot, az Egyház tanítása szerint. Isteni Megváltónk már tanítványainak meghagyta mint tanácsot a tökéletesebb életre (vö. Mt 19,10–11). Szt. Pál pedig, miután azt mondta, hogy a lányát valakihez adó apa „jól teszi”, mindjárt hozzáteszi: „és ha nem adja, még jobban teszi” (1Kor 7,38). A házassélet és a szüzesség összehasonlítása során az Apostol sokszor kimondja, mit gondol erről, főleg ezekkel a szavakkal: „szeretném, ha mind olyanok volnátok, mint én ... De a nem házas asszonynak és az özvegynek azt mondom: jó, ha így maradnak, ahogy én is.” (1Kor 7–8,26.). A szüzesség tehát főképpen azért áll nagyobb tiszteletben, mint mondtuk, mert magasabb a célja:³² ti. nagyon hatékony eszköz ahhoz, hogy önmagunkat egészen Isten szolgálatára szenteljük, míg a házas emberek szíve többé-kevésbé „megosztott” marad (vö. 1Kor 7,33).

25. Amikor most a szüzesség termékeny hatásaira térünk rá, értékének megbecsülése még inkább növekszik majd, hiszen „gyümölcseiről ismerik meg a fát” (Mt 12,33).

26. A legmélyebb örömet érezzük, ha a szüzek és apostolok megszámlálhatatlan seregére gondolunk, akik az Egyház első századaitól fogva napjainkig lemondtak a

²⁷ S. Thom., *Summa Th.*, II-II, q. 186, a. 4.

²⁸ Cf. C.I.C., can. 132, section 1.

²⁹ Cf. Litt. enc. *Ad catholici sacerdotii*, AAS XXVIII, 1936, pp. 24-25.

³⁰ Cf. Lev 15,16–17; 22,4; 1Sám 21,5–7; cf. S. Siric. Papa, *Ep. ad Himer.* 7; PL LVI, 558-559.

³¹ S. Petrus Dam., *De coelibatu sacerdotum*, c. 3; PL CXLV, 384.

³² Cf. S. Thom., *Summa Th.*, II-II, q. 152, aa. 3-4.

házasságról, hogy könnyebben és teljesebben szenteljék magukat felebarátaik üdvösségének Krisztus szerelméért, és így képesek voltak a vallás és a karitász csodálandó műveire. Semmiképpen sem akarunk elvenni semmit az Actio Catholica tevékeny tagjainak érdemeiből és apostoli gyümölcseiből: buzgó erőfeszítéseik révén gyakran tudnak megérinteni olyan lelkeket, akiket a papok és a szerzetesek nem. Mégis, a szeretet művei legnagyobb részt a megszentelt személyek terepe. Ezek a nagylelkű emberek minden korú és helyzetű emberrel foglalkoznak, és amikor kidőlnek vagy megbetegednek, szent küldetésüket másoknak adják át, akik a helyükbe lépnek. Így gyakran megtörténik, hogy egy gyermek mindjárt megszületése után megszentelt személyek gondjaiba kerül, akik, amennyire lehet, pótolják az anyai szeretetet, értelmes kort elérve nevelőre bízják őket, akik a keresztény nevelés mellett elméjét is fejlesztik és jellemét is alakítják, és amikor beteg, a gyermek vagy felnőtt olyan ápolókra talál, akiket Krisztus szerelme indít, hogy fáradhatatlanul gondjukat viseljék, és nem lesz elhagyatott az árva, az anyagi vagy erkölcsi bukás áldozata és a bebörtönzött sem. Papok, szerzetesek, konsekrált szüzek Krisztus Misztikus Testének szenvedő tagját látják benne, és emlékeznek az Isteni Megváltó szavaira: „Mert éhes voltam, és ennem adtatok, szomjas voltam, és innom adtatok, idegen voltam, és befogadtatok, mezítelen voltam, és betakartatok, beteg voltam, és meglátogattatok, fogoly voltam, és eljöttetek hozzám ... Bizony mondom nektek, amit egynek tettetek e legkisebb testvéreim közül, velem tettétek.” (Mt 25,35–36.40). Ki tudná elegendően dicsérni a misszionáriusokat, akik a pogányok sokaságának megtérésén dolgoznak, elhagyva szülőföldjüket, vagy a szerzetesnőket, akik nélkülözhetetlen szolgálatot végeznek mellettük?” Rájuk kell érteni a *Menti Nostrae* apostoli konstitúciónk szavát: „... a cölibátus törvénye révén a pap nemcsak hogy nem mond le az atyaságról, hanem nagyon is megnöveli azt, mert nem a földi és mulandó életre nemz gyermekeket, hanem a mennyei és örök életre.”³³

27. A szüzesség gyümölcset nemcsak ezek a külső művek jelentik, amelyeknek könnyebben és teljesebben szentelheti magát valaki, hanem abban az őszinte imádságban is, amelyet másokért ajánlanak fel, a megpróbáltatásokban, amelyeket értük fogadnak el nagylelkűen, és ami a felebaráti szeretet újabb, nagyon is tökéletes formája. Ilyesmink szentelték az életüket Krisztus szolgái és jegyesei, főleg akik monostor falai közt élnek.

28. Végül, a Krisztusnak szentelt szüzesség önmagában is olyan bizonyítéka a mennyek országába vetett hitnek, olyan tanúsága az Isteni Megváltó iránti szeretetnek, hogy nem csoda, ha az életszentség bőséges gyümölcseit hozza. Se szeri, se száma a szüzeknek és apostoloknak, akik tökéletes tisztaságot fogadtak, és akiket az Egyház életszentségük miatt tisztel. A szüzesség igazából még arra is képessé teszi a lelkeket, hogy vértanúságot vállaljanak, ha kell: ezt világosan tanítja a történelem a csodálandó szüzek egész sokaságával, Római Ágnestól Goretti Máriáig.

29. A szüzesség egészen megérdemli, hogy angyali erénynek nevezzék, amit Ciprián mond, amikor szüzeknek ír: „Amivé majd mi leszünk, ti már kezdetek az lenni. Ebben a világban már tiétek a feltámadás dicsősége, úgy mentek keresztül a világon, hogy foltja nem tapad rátok. A szűzi tisztaság megőrzésével már olyanok vagytok, mint Isten angyalai.”³⁴ Azoknak a lelkeknek, amelyek nyugtalanul vágyakoznak a tisztább élet után vagy ég bennük

³³ AAS XLII, 1950, p. 663.

³⁴ S. Cypr., *De habitu virginum*, 22; PL IV, 462; cfr. S. Ambros., *De virginibus*, lib. I, c. 8, n. 52; PL XVI, 202.

a vágy a mennyek országának birtoklására, a szüzesség úgy kínálkozik, mint „értékes igazgyöngy”, amelyért valaki „eladja mindenét, amije van” (Mt 13,46). A szüzi lelkekkel kapcsolatba kerülve a házas emberek, vagy akár a bűn rabjai is, gyakran megcsodálják az áttetsző tisztaság ragyogását, és ösztönözve érzik magukat, hogy túllépjenek az érzéki örömeikön. „A szüzességnek a legfőbb szűzesség tisztelete jár ki”³⁵ – Szt. Tamás azért írta ezt, mert példája megragadó, és tökéletes tisztaságuk által nemde ezek a férfiak és nők ékes bizonyítékát adják annak, hogy a lélek uralma a test fölött isteni segítség eredménye és kipróbált erény jele.

30. Különleges megfontolásra érdemes, hogy a szüzesség legékeesebb gyümölcse ez: a szüzek mintegy tapinthatóvá teszik anyjuk, az Egyház tökéletes szüzességét, Krisztussal való bensőséges egységét. A szüzek konzekrációjának szertartásában az elnöklő főpap így imádkozik: „legyen egyre több nemes lélek, aki elveti a házasságot, amely férfi és nő testi egyesülésében áll, de vágyakozik annak misztériumára; aki elveti annak gyakorlatát, de szereti annak misztikus jelentését.”³⁶

31. A szüzek legnagyobb dicsősége kétségtelenül az, ha az Egyház és az Isteni Jegyes közti egység teljes összhangjának élő képmásai lehetnek. E Krisztus által alapított társaság számára ugyanis mélyeséges öröm, hogy a szüzek az ő szentségének és termékenységének jelei, ahogy Ciprián olyan szépen mondta: „Ők az Egyház virágai, a lelki kegyelem szépsége és díszje, az öröm oka, a dicséret és tisztelet sértetlen hódolata, az Úr szentségének megfelelő istenképmás, Krisztus nyájának legfényesebb része. Bennük az Anyaszentegyház dicsőséges termékenysége kifejeződik, ő pedig örvend ennek, és minél inkább növekszik a szüzek száma, annál nagyobb az anya öröme.”³⁷

II.

32. A szüzesség és a cölibátus kiválóságáról és a házas állapothoz viszonyított felsőbbrendűségéről szóló e tanítás, mint mondtuk, az Isteni Megváltó kinyilatkoztatása, és a Népek Apostolának szava, és így ünnepélyesen definiálta mint isteni hit dogmáját a trentói szent zsinat³⁸, és ugyanúgy magyarázta minden szent Atya és Egyháztanító. Végül, mi és elődeink gyakran kifejtettük és őszintén ajánlottuk, amikor csak alkalom nyílt rá. Az Egyház hagyományos tanítása elleni legújabb támadások, ezek veszélyei és a lelkek elleni ártalmi miatt tisztességünknek eleget téve ismét elővesszük a dolgot ebben az Enciklikában, és megcáfoljuk a tévedéseket, amelyeket gyakran az igazság ékes köntösébe öltöztetve vezetnek elő.

33. Először is, ellene van a józan észnek, amelyet az Egyház mindig is becsben tartott, hogy a nemi ösztönt úgy tekintsük, mint az ember legfontosabb és legmélyebb hajlamát, és ebből azt vonjuk le, hogy az ember nem kötheti ezt gúzsba egész életén át annak veszélye nélkül, hogy idegrendszere károsodnék, és így személyiségének harmóniája is sérülne.

³⁵ S. Thom., *Summa Th.*, II-II, q. 152, a. 5.

³⁶ *Pontificale Romanum: De benedictione et consecratione virginum.*

³⁷ S. Cypr., *De habitu virginum*, 3; PL IV, 443.

³⁸ DH 1810.

34. Ahogy Szt. Tamás nagyon helyesen megjegyzi, a legmélyebb emberi ösztön az önfenntartás ösztöne, a nemi ösztön csak második. Azután pedig, az emberi értelem dolga, ami természetünk kitüntető privilégiuma, hogy ezeket az alapvető ösztönöket szabályozza és uralkodván megnemesítse.³⁹

35. Sajnos igaz, hogy Ádám bűne mélyen megzavarta testi képességeinket és szenvedélyeinket, úgyhogy azok uralomra törekednek az érzékek élete fölött és még a lélek élete fölött is, elhomályosítják értelmünket és meggyöngítik akaratunkat. Megkaptuk azonban Krisztus kegyelmét, főleg a szentségek által, hogy az segítsen alávetve tartanunk testünket, hogy a lélek szerint éljünk (vö. Gal 5,25; 1Kor 9,27). A tisztaság erénye nem azt jelenti, hogy érzéketlenek lennénk a kívánságok sürgetése előtt, hanem hogy azt alávetjük az értelemnek és a kegyelem törvényének, és teljes szívünkkel törekszünk arra, ami a legnemesebb az emberi és a keresztény életben.

36. Hogy elérjük a lélek tökéletes uralmát a érzékek fölött, nem elég, hogy a tisztaság ellen közvetlenül irányuló tettektől tartózkodjunk, hanem arra is szükség van, hogy nagylelkűen lemondjunk mindenről, ami közelről vagy távolról sértheti ezt az erényt. Ilyen áron lesz képes a lélek teljes módon uralkodni a test felett, és békében és szabadságban élni. A katolikus elvek fényében ki ne látná, hogy a tökéletes tisztaság és szüzesség távolról sem árt a férfi vagy a nő normális kibontakozásának, sőt inkább felékesíti őket a legmagasztosabb erkölcsi nemességgel.

37. Nemrégiben sajnálattal ítéltük el azok véleményét, akik amellet érvelnek, hogy a házasság az egyetlen eszköz arra, hogy az emberi személyiség természetesen fejlődjön és tökéletesedjen.⁴⁰ Vannak ugyanis, akik állítják, hogy a szentség kegyelme, amely *ex opere operato* működik, a házasságot olyannyira szentté teszi, hogy alkalmasabb eszközzé válik, mint a szüzesség, arra, hogy a lelkeket Istennel kapcsolja össze, a házasság ugyanis szentség, a szüzesség viszont nem. Ezt a tanítást elítéljük mint veszélyes tévedést. A szentség nyilván megadja a házaspárnak a kegyelmet, hogy szentül teljesítsék házasságuk kötelességeit, és megerősíti közöttük a kölcsönös érzelmek kötelékét, de e szentség megalapításának célja nem az volt, hogy a házasságot tegye annak eszközévé, hogy a férj és a feleség lelki szeretet szálaival egyesüljön Istennel, bármilyen nagy dolog is önmagában ez az állapot.⁴¹

38. Hát nem ismeri el Pál Apostol, hogy van joguk időnként tartózkodniuk a házasságtól, hogy szabadabbak legyen az imádság számára (vö. 1Kor 7,5), éppen mert az ilyen megtartóztatás nagyobb szabadságot ad a léleknek, amely át akarja adni magát a lelki gondolatoknak és az Istenhez való imádságnak?

39. Végül, azt sem lehet állítani, ahogy egyesek viszont teszik, hogy a „kölcsönös segítség”⁴², amelyre a keresztény házasság törekszik, hatékonyabb eszköz a személyes életszentség elérésére, mint a szüzek és cölebszek esetében a szív magánya, ahogy mondják. Mert bár mindazok, akik vállalták a tökéletes tisztaságban való életet, megfosztották magukat az emberi szerelem kifejezésétől, ahogy az megengedett a házasság állapotban, mégis,

³⁹ Cf. S. Thom., *Summa Th.*, I-II, q. 94, a. 2.

⁴⁰ Cf. *Allocutio ad Moderatrices supremas Ordinum et Institutorum Religiosarum*, d. 15 septembris 1952; AAS XLIV, 1952, p. 824.

⁴¹ Cf. *Decretum S. Officii, De matrimonii finibus*, d. 1 aprilis 1944, AAS XXXVI, 1944, p. 103.

⁴² Cf. C.I.C., can. 1013, section 1.

ezért még nem lehet azt mondani, hogy e megfosztás miatt kisebbitették vagy károsították volna az emberi személyiséget. A mennyei ajándékok Osztogatójától ugyanis olyan lelki adományt kapnak, amely messze túlhaladja a „kölcönös segítséget”, amit a férj és a feleség egymásnak ad. Neki szentelik magukat, Aki az adományok forrása, és Aki megosztja velük isteni életét, így a személyiség nem szenved veszteséget, hanem inkább nagy nyereségeket könyvelhet el. Kire illenének jobban, mint a szüzekre, Pál apostol csodálatos szavai: „Élek, de már nem én élek, hanem Krisztus él bennem.” (Gal 11,20)?

40. Az Egyház ezért nagyon is bölcsen úgy tartotta mindig, hogy papjainak cölibátusa megtartandó, és tudja, hogy ez kegyelmek forrása – most és a jövőben is – amelyek által szorosabban egyesülnek Istennel.

41. Helyénvalónak tartjuk továbbá, hogy némileg kitérjünk itt azok tévedésére, akik, le akarván beszélni a fiúkat és a lányokat a szemináriumba vagy szerzetesrendbe lépésről, azt sulykolják a fiatalokba, hogy az Egyháznak ma nagyobb szüksége van azok segítségére és a keresztény erény megfogadására azok részéről, akik házasságban egyek lévén együtt élnek másokkal a világban, inkább mint a papokra vagy megszentelt szüzekre, akik tisztasági fogadalmuk miatt mintegy kivonulnak az emberi társadalomból. Mindenki láthatja, tisztelendő testvéreim, milyen szörnyen hamis és káros az ilyen vélemény.

42. Természetesen nem áll szándékunkban tagadni, hogy a katolikus hitvesek keresztény életpéldájukkal gazdag és üdvös gyümölcsöket teremhetnek erényük tanúságaként, bárhol is élnek és bármilyen is a körülményük. Aki viszont ennek alapján úgy érvel, hogy inkább kell az embernek házasságban élnie, mint egészen Istennek szentelnie magát, kétségtelenül eltorzítja a helyes rendet. Ószintén kívánjuk, hogy akik már házasságra léptek, vagy szeretnének, kellő oktatást kapjanak súlyos kötelességükről, miszerint nemcsak gyermekeiket kell megfelelően és gondosan nevelniük, hanem hitük tanúsága és erényeik példája révén tehetségük szerint másokat is segíteniük kell. Mi viszont, ahogy tennünk kell, elítéljük mindazokat, akik el akarják téríteni a fiatalokat a szemináriumtól vagy a rendektől, a szent fogadalmak letételétől, azzal a rábeszéléssel, hogy házasként, szülőként nagyobb lelki hasznot fognak hajtani keresztény életük nyílt és nyilvános megvallásával. Magatartásuk helyesebb volna, ha ahelyett hogy ezeket a magukat Isten szolgálatára szentelni kívánó fiatalokat lebeszélnék a szüzesség életéről, sajnós amúgy is olyan kevesen vannak manapság, inkább minden erejükkel arra buzdítanak a házasságban élőket, hogy segítsék elő az apostoli műveket a világiak között. Erről írja helyesen Ambrus: „Mindig is a papság feladatai közé tartozott, hogy elhintse a tökéletes tisztaság magvait és fölkeltse a vágyat a szüzesség iránt.”⁴³

43. Szükségesnek tartjuk továbbá, hogy figyelmeztessünk: egészen hamis dolog azt állítani, hogy akik tökéletes tisztaságot fogadtak, azok gyakorlatilag kívül vannak az emberek közösségén. Vajon a megszentelt szüzek, akik életüket a szegények és betegek gondozására fordítják, tekintet nélkül fajra, rangra vagy vallásra, nem egyesülének mélységesen az ő nyomorúságukkal és fájdalmaikkal, úgy érezvén irántuk, mintha anyjuk lennének? És vajon nem így tesz-e a pap, aki az Isten Mester példáján felindulva a jó pásztor dolgát teszi, ismeri övéit és nevükön szólítja őket (vö. Jn 10,14)? A papok és a szerzetesek éppen a tökéletes tisztaságból merítik az indíttatást, hogy mindenkié legyenek, és Krisztus szerelméért mindenkit szeressenek. És azok is, akik szemlélődő életet élnek, éppen mert

⁴³ S. Ambros., *De virginitate*, c. 5, n. 26; PL XVI, 272.

nemcsak Istennek ajánlják magukat imádságban és könyörgésben, hanem önmagukat is feláldozzák mások üdvösségéért, sok jót tesznek az Egyházban. Amikor olyan körülmények között, mint a mostaniak, a karitás és az apostolkodás műveinek szentelik magukat, a *Sponsa Christi* apostoli levélben írt normák szerint,⁴⁴ akkor igazából nagyon is dicsérendők, és nem mondható el róluk, hogy elszakadnának az emberi kapcsolatoktól, hiszen lelki fejlődésükért kétféleképpen is dolgoznak.

III.

44. Miután kifejtettük az Egyház tanítását a szüzesség kiválóságáról, most térjünk át, tisztelendő testvéreim, a gyakorlati alkalmazás néhány pontjára.

45. Először is világosan ki kell mondani, hogy abból, hogy a szüzességet valami tökéletesebb dolognak kell értékelni, mint a házasságot, még nem következik, hogy az szükséges lenne a keresztény tökéletességhez.

46. Az életszentséget el lehet érni az Istennek szentelt tisztaság nélkül is. Tanúi ennek a szentek seregei, akiket az Egyház nyilvánosan tisztel, és akik hűséges hitvesek voltak, és kitűntek mint példaszerű szülők, és csakugyan nem ritkán találni olyan házasságos embereket, akik a keresztény tökéletesség utáni törekvésükben nagyon is őszinték.

47. Rá kell mutatni arra is, hogy Isten nem indít minden keresztényt a szüzességre, ahogy Pál apostol is tanítja ezekkel a szavakkal: „Mármost a szüzeket illetően nincs parancsom az Úrtól, tanácsot viszont adok.” (1Kor 7,25). Csupán tanács hív tehát minket a tökéletes tisztaság vállalására, mint olyan dolog, amely azokat, „akiknek megadatott” (Mt 19,11), biztosabban és nagyobb sikerrel elvezetheti a vágyott evangéliumi tökéletességre, a mennyek országának meghódítására. Ezért hát „javasolt, de nem előírt dolog” [*non imponitur, sed proponitur*], ahogy Szt. Ambrus oly találóan megjegyezte.⁴⁵

48. A tökéletes tisztaság ezért először is azt kívánja meg, hogy a keresztények, mielőtt Istennek szentelik magukat, szabad döntést hozzanak erre, másodsor pedig, hogy Istentől természetfeletti segítséget és kegyelmet kapjanak (vö. 1Kor 7,7). Maga az Isteni Megváltó tanított minket ezekkel a szavakkal: „Csak az fogja ezt fel, akinek megadatott. ... Aki fel tudja fogni, az fogja fel!” (Mt 19,11.12). Szt. Jeromos az Úr Krisztusnak ezen a szent mondatán elmélkedve buzdít: „mindenki ismerje meg a saját erőit, hogy tudja-e teljesíteni a szüzi szemérmesség parancsait? A tisztaság ugyanis önmagában véve mindenkinek vonzó. Ki-ki mérje fel viszont az erőit, és az vállalja, aki tudja. Az Úr szava olyan, mintha buzdítás lenne, sarkallva katonáit a tisztaság díjának elnyerésére. Aki felfogja, fogja fel: aki képes rá, küzdjön, hódítsa meg, nyerje el a díjat.”⁴⁶

49. A szüzesség ugyanis nehéz erény. Az képes vállalni, akinek nemcsak erős és kimondott elhatározása van arra, hogy teljesen és végleg tartózkodjék a házasságból fakadó jogos örömeiktől, hanem megvan benne a kitartó éberség és küzdelem, hogy féken tartsa a test

⁴⁴ Cf. AAS, XLIII, 1951, p. 20.

⁴⁵ S. Ambros., *De viduis*, c. 12, n. 72; PL XVI, 256; cf. S. Cypr., *De habitu virginum*, c. 23; PL IV, 463.

⁴⁶ S. Hieronym, *Comment. in Matth.*, XIX, 12; PL XXVI, 136.

és a lélek lázadó mozdulásait, hogy meneküljön e világ zaklatásaitól, hogy erőt tudjon venni a Sátán cselvetésein. Milyen igazak az Aranyszájú szavai: „A szüzességnek a keresztre feszített élet a gyökere, de a virága is.”⁴⁷ Ambrus szerint ugyanis a szüzesség olyan, mint az áldozati adomány, a szűz pedig „a szemérem felajánlott adománya, a tisztaság áldozata.”⁴⁸ Szt. Metód, Olümposz püspöke ugyanis a szüzeket a vértanúkhöz hasonlítja,⁴⁹ Nagy Szt. Gergely pedig azt tanítja, hogy a tökéletes tisztaság pótolja a vértanúságot: „Most, bár véget ért az üldözések korszaka, ennek a békés kornak is van vértanúsága, mert kard alá ugyan nem kell hajtánunk a fejünket, mégis le kell sújtánunk lelki fegyverrel a szívünkben támadó testi vágyakra.”⁵⁰ Az Istennek szentelt tisztaság tehát erős és nemes lelkeket kíván meg, akik készek arra, hogy harcoljanak és diadalt arassanak „a mennyek országáért” (Mt 19,12).

50. Mielőtt tehát rálépne valaki erre az igen nehéz útra, mindazok, akik tapasztalatból tudják, hogy túl gyenge a lelkük, alázatosan szívleljék meg, amit Pál apostol mond: „De ha nem tudják magukat megtartóztatni, házasodjanak meg. Jobb ugyanis megházasodni, mint megégni.” (1Kor 7,9). Sok ember számára ugyanis az örökre vállalt önmegtartóztatás nehezebb teher annál, mint hogy elvállalhatnák. Így a papok is, akiknek komoly kötelessége a tanácsadás a papi vagy szerzetesi életre indíttatást érző fiataloknak, biztassák őket arra, hogy gondosan mérlegeljék ezt a dolgot, nehogy olyan útra lépjenek, amelyről nem remélhetik, hogy keményen és vidáman végigjárják. Bölcsen mérjék fel a jelöltek alkalmasságát, és amikor csak helyénvaló, szakértők véleményét is kérjék ki. Ha pedig komoly kétség marad, főleg ha múltbéli tapasztalatokon alapul, használják tekintélyüket, hogy eltérítsék ezeket a jelölteket a tökéletes tisztaság állapotának keresésétől, és ne engedjék ezeket a Szent Rendek felvételére vagy a szerzetesi fogadalomra.

51. Mégis, bár az Istennek megfogadott tisztaság nehéz erény, akik komoly megfontolás után nagylelkűen elfogadták Krisztus meghívását és minden tőlük telhetőt megtesznek az elérésére, meg tudják azt őrizni teljesen és hűségesen. Mivel ugyanis hő vágyakozással magukra vették a szüzesség vagy cölibátus állapotát, bizonyosan megkapják Istentől azt a kegyelmi ajándékot, amelynek segítségével teljesíthetik ígéretüket. Ha tehát van, aki szerint „mindenki köthet házasságot, aki nem érzi, hogy az önmegtartóztatás (még ha tett is erre fogadalmat) ajándékát bírja”,⁵¹ az ne jelentse ki, hogy nem tudja teljesíteni a kötelességeit ezen a téren. A trentói zsinat ugyanis Szt. Ágostont idézve mondja: „»Mert Isten nem parancsol lehetetlent, hanem parancsolván arra figyelmeztet, hogy tedd meg, amire képes vagy, és kérd, amire nem vagy képes«⁵², és segít is, hogy képes légy.”⁵³ Ezt az oly bátorító igazságot idézzük azoknak, akiknek az akaratát meggyengítették a zaklatott idegek, és akiket egyes orvosok, köztük még akár katolikus orvosok is, túl hamar akarnak meggyőzni arról, hogy mentális egyensúlyuk károsodása nélkül nem tudják megtartani a tisztaságot. Lám mennyivel hasznosabb és alkalmasabb, hogy az ilyen gyöngéknek segítsünk akaratuk megerősítésében, és azt tanácsoljuk nekik, hogy még nekik sem lehetetlen a

⁴⁷ S. Ioann. Chrysost., *De virginitate*, 80, PG XLVIII, 592.

⁴⁸ S. Ambros., *De virginitate*, lib. I, c. 11, n. 65; PL XVI, 206.

⁴⁹ Cf. S. Methodius Olympi, *Convivium decem virginum*, Orat. VII, c. 3; PG XVIII, 128-129.

⁵⁰ S. Gregor. M., *Hom. in Evang.*, lib. I, hom. 3, n. 4; PL LXXVI, 1089.

⁵¹ DH 1809

⁵² Cf. S. Augustin., *De natura et gratia*, c. 43, n. 50; PL XLIV, 271.

⁵³ DH 1536

tisztaság, az Apostol szava szerint: „Hűséges az Isten, erőtkön felül nem hagy megkísérteni, hanem a kísértéssel együtt a szabadulás lehetőségét is megadja, hogy kibírjátok.” (1Kor 10,13).

52. Ezek azok a segítségek, amelyeket Isteni Megváltónk rendelt nekünk, hogy hatékonyan megvédjük ezt az erényt: állandó éberség, amellyel szorgosan megteszünk minden tőlünk telhetőt, továbbá a szüntelen imádság Istenhez, kérve azt, amire erőink kevesek. „Virrasszatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne esetek. A lélek kész, de a test erőtlén.” (Mt 26,41). Elengedhetetlen az éberség, amellyel életünk minden pillanatát és minden helyzetét őrizzük: „Mert a test a lélek ellen tusakodik: a lélek pedig a test ellen.” (Gal 5,17). Aki pedig akár a legcsekélyebb engedményt is teszi a test csábításainak, az hamar megérzi, hogy egy erő viszi őt „a test cselekedetei” felé, amelyeket az Apostol felsorol (vö. Gal 5,19–21), a legalávalóbb és legcsúnyább bűnök felé.

53. Ezért hát különösen is ügyelnünk kell szenvedélyeink és érzékeink mozdulásaira, és uralkodnunk kell azokon életünkben akarati fegyellemmel, valamint testi önsanyargatással, hogy engedelmessé tegyük azokat a helyes ész és Isten törvénye előtt: „Aki pedig Krisztusé, az keresztre feszítette testét bűneivel és kívánságaival együtt.” (Gal 5,24). A Népek Apostola ezt mondja magáról: „Én azonban megfenyítem a testemet és rabságba vetem, nehogy, miközben másnak prédikálok, én magam váljak elvetetté.” (1Kor 9,27). Minden szent a legnagyobb vigyázattal ügyelt érzékeinek és szenvedélyeinek mozdulásaira, és olykor nagyon keményen legyúrte, az Isteni Mester tanítása szerint: „Én pedig azt mondom nektek, hogy aki bűnös vággyal asszonyra néz, szívében már házasságtörést követett el vele. Ezért ha jobb szemed megbotráncoztat, vágd ki és dobd el! Inkább egy tagod vesszen oda, mintsem az egész tested a kárhozatra jusson.” (Mt 5,28–29). Elég világos, hogy ezzel a figyelmeztetésével Megváltónk főleg azt kívánja tőlünk: soha ne egyezzünk bele semmilyen bűnbe, még magunkban sem, és hogy állhatatosan utasítsunk el magunktól mindent, ami akár egy árnyalatnyival is bepizskítaná a tisztaság csodálatos erényét. Ebben a dologban soha nem lehet túlzott semmilyen igyekezet, semmilyen szigorúság. Ha valakinek betegség vagy más okok nem engedik a súlyosabb testi önsanyargatást, attól még nem mentesül az éberség és a belső önuralom kötelességétől.

54. Itt meg kell jegyeznünk, ahogy az Egyházatyák⁵⁴ és az Egyháztanítók⁵⁵ is tanítják, hogy a gonosz fortély a szenvedélyek csábítása ellen könnyebb küzdeni, azokat könnyebb elnyomni, ha nem közvetlenül ezek ellen küzdünk, hanem inkább elmenekülünk előlük, ahogy csak tudunk. A tisztaság megőrzéséhez, Jeromos szerint, a menekülés hatékonyabb, mint a nyílt harc: „Ezért hát elmenekülök, nehogy a harcban elessek.”⁵⁶ Az elmenekülést úgy kell érteni, hogy nem csupán szorgosan kerüljük a bűnalkalmat, hanem a küzdelmünkben Istenhez emeljük elménket és szívünket, mindennek fölött Őfeléje fordulva, akinek szüzességünket ajánlottuk. „Nézd Szerelmesed gyönyörűségét”, mondja Szt. Ágoston.⁵⁷

⁵⁴ Cf. S. Caesar. Arelat., *Sermo* 41; ed. G. Morin, Maredsous, 1937, vol. I, p. 172.

⁵⁵ Cf. S. Thomas, *In Ep. I ad Cor.* VI, lect. 3; S. Franciscus Sales. *Introduction a la vie devote*, part. IV, c. 7; S. Alphonsus a Liguori, *La vera sposa di Gesu Cristo*, c. 1, n. 16; c. 15, n. 10.

⁵⁶ S. Hieronym., *Contra Vigilant.*, 16; PL XXIII, 352.

⁵⁷ S. Augustin., *De sancta virginitate*, c. 54; PL XL, 428.

55. A menekülés és az éberség, amellyel óvatosan kerüljük a bűnalkalmat, a szentek szemében mindig is a leghatásosabb harcmódor volt ebben a dologban. Ma azonban úgy tűnik, nincs mindenki ezen a véleményen. Egyesek ugyanis azt állítják, hogy a keresztényeknek, és főleg a klérusnak, nem szabadna „elkülönülnie a világtól”, mint azelőtt, hanem „közel kellene lennie a világhoz”, ezért „kockázatniuk kellene”, és próbára kellene tenniük a tisztaságukat, hogy megmutassák, van-e erejük ellenállni. Ezért, mondják, a fiatal klerikusok igenis lássanak mindent, hogy hozzászokjanak ahhoz, hogy mindenre egykedvűen tekintenek, és ellenállóvá váljanak minden kísértésre. Így hát készséggel megadják a fiatal klerikusoknak a szabadságot, hogy szemük bárhová forduljon, a szemérem iránti legcsekélyebb aggodalom nélkül. Mehetnek moziba, még az egyházilag cenzúrázott filmeket is megnézhetik, lapozgathatnak obszcén újságokat, olvashatnak regényeket, amelyek szerepelnek a tiltott könyvek Indexén, vagy amelyeket tilt a természeti törvény. Mindezt azért engedik, mert ma a tömegek ilyenfajta szórakozásból és kiadványokból táplálkoznak, és akik nekik akarnak segíteni, azoknak meg kell érteniük az ő gondolkodásukat és érzéseiket. Könnyen belátható azonban, hogy az ilyenfajta papnevelés helytelen és káros, és nem vezet a nekik szóló meghívás szerinti életszentségre. Aki ugyanis „szereti a veszélyt, az elesik általa” (Sirák 3,26), és Ágoston intelme nagyon is ideillő: „Ne mondd, hogy az elméd tiszta, ha a szemeid tisztátalanok, mert a tisztátalan szem tisztátalan szívről árulkodik.”⁵⁸

56. Kétségtelen, hogy ez az álnok módszer nagyon zavart gondolkodásból fakad. Krisztus Urunk ugyanis ezt mondta apostolairól: „A világba küldtem őket” (Jn 17,18) – de előtte ezt is mondta: „Nem a világból valók, ahogy én sem vagyok a világból való.” (Jn 17,16). Mennyei Atyjához pedig így imádkozott: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.” (Jn 17,15). Az Egyház hasonló elvek alapján, és hogy a papokat megőrizze a gonosz kísértéseitől, amelynek általában mindenki ki van téve, aki szoros kapcsolatban van a világgal, alkalmas és bölcs törvényeket hozott⁵⁹, hogy a papi életszentséget megóvja a világiak aggodalmaitól és örömeitől.

57. Annál inkább kell a fiatal klérusnak, a lelki életre való nevelés céljából, a papi és szerzetesi tökéletességben elkülönülniük a világ tolongásától, mielőtt bevetésre kerülnek. Sok éven keresztül meg kell maradniuk a szemináriumban vagy a skolasztikátusban, ahol alapos és gondos nevelésben részesülnek, ami fokozatosan és okos ismeretekkel felkészíti őket korunk problémáira, a *Menti Nostrae* apostoli buzdításban általunk hozott normák szerint.⁶⁰ Melyik az a kertész, aki a válogatott, de még gyöngye palántákat erős viharoknak tenné ki, hogy tanújelét adják az erősségnek, amelyet még nem sajátítottak el? A szeminaristákat és a skolasztikusokat igenis úgy kell tekinteni, mint palántákat, akiket óvni kell, és fokozatosan nevelni az ellenállásra és a harcra.

58. A fiatal klérus nevelői akkor tesznek értékesebb és hasznosabb szolgálatot, ha a fiatal elmékbe elültetik a keresztény szemérmesség parancsait, mert ez annyira fontos a tökéletes tisztaság megtartásához, és jogosan nevezik a tisztaság okosságának [*prudentia*

⁵⁸ S. Augustin., *Epist.* 211, n. 10; PL XXXIII, 961.

⁵⁹ Cf. C.I.C., can. 124-142. Cf. B. Pius PP. X, Exhort. ad cler. cath. *Haerent animo*, AAS, XLI, 1908, pp. 565-573; Pius PP. XI, litt. enc. *Ad catholici sacerdotii*, AAS, XXVIII, 1936, pp. 23-30; Pius XII, adhort. apost. *Menti Nostrae*, AAS, XLII, 1950, pp. 692-694.

⁶⁰ Cf. AAS XLII, 1950, pp. 690-691.

castitatis]. A szemérmesség ugyanis előre látja a fenyegető veszélyt, nem engedi hogy kockázatnak tegyük ki magunkat, segít elkerülni az alkalmakat, amelyekbe az oktanok belemennek. Nem szereti a pajzán vagy léha beszédet, visszaretten a legcsekélyebb szemérmetségtől is, gondosan kerüli a gyanús családiasságot a másik nembéli személyekkel, hozzásegíti a lelket, hogy kellő tiszteletet mutasson a test iránt, mint ami Krisztus tagja (vö. 1Kor 6,15) és a Szentlélek temploma (1Kor 6,19). Aki rendelkezik a keresztény szemérmesség kincsével, az megveti a tisztaság mindenféle bűnét, és azonnal elmenekül, ha annak kísértései eléri.

59. A szemérmesség továbbá megfelelő szavakat ad majd a szülők és nevelők ajkára, hogy az ifjú lelkiismeretet kellően alakítsák a tisztaság dolgában. Ahogy nemrég mondtuk, „a szemérmességet nem szabad összetéveszteni azzal, hogy soha nem beszélünk erről a tárgyról, vagy hogy nem adunk helyet józan és óvatos megbeszélésnek az erkölcsi oktatás keretében.”⁶¹ A mai korban viszont vannak tanárok és nevelők, akik túl gyakran azt gondolják, hogy nekik kell beavatniuk az ártatlan fiúkat és lányokat az emberi szaporodás titkaiba olyan módon, amely sérti az ő szégyenérzetüket. E dologban kellő mérsékletet kell tanúsítani, ahogy a keresztény szemérmesség megkívánja.

60. Ezt a szemérmességet az istenfélelem táplálja, az a gyermeki félelem, amely a mélységes keresztény alázat erényén alapul, és amely létrehozza bennünk a legkisebb bűntől való irtózást is, ahogy elődünk, I. Szt. Kelemen mondta: „aki testében tiszta, ne legyen büszke, mert tudhatná, hogy az önmegtartóztatás ajándékát másnak köszönheti.”⁶² Hogy mennyire fontos a keresztény alázat a szüzesség megőrzéséhez, azt talán senki nem tanította világosabban, mint Ágoston: „Mivel az állandó önmegtartóztatás, és főleg a szüzesség, olyan nagy érték Isten szentjeiben, ezért nagyon kell ügyelni arra, hogy a gőg meg ne rontsa... Minél jobban látom ennek az értéknek a magasztosságát, annál inkább félek attól, hogy a rabló büszkeség fel ne prédálja. A szüzességet tehát csak maga Isten védi meg, aki megadta: mivel hogy 'Isten a szeretet' (1Jn 4,8). A szüzesség őre tehát a szeretet, és az őrnek a lakhelye az alázatban van.”⁶³

61. Van ezenkívül még egy figyelemre méltó szempont: sem az éberség, sem a szemérmesség nem elegendő, hogy a tisztaságot sértetlenül megőrizzük. Azokat a segítségeket is igénybe kell venni, amelyek felülmúlják a természet erőit, vagyis az imádságot, a szentgyónást és a szentáldozást, valamint Isten legszentebb Anyjának buzgó tiszteletét.

62. Azt sem szabad soha elfelejteni, hogy a tökéletes tisztaság nagy ajándék Istentől. Jeromos ezért írta le ezeket a tömör szavakat: „Azoknak adatik (vö. Mt 19,11), akik kérték, vágytak rá, akik dolgoztak érte. Mert megadatik mindazoknak, akik kérik, a kereső talál, és a zörgetőnek megnyitnak”.⁶⁴ Ambrus hozzáteszi, hogy a szüzek kitartó hűsége az Isteni Jegyes iránt – az imádságtól függ.⁶⁵ A rá jellemző lelkes áhítattal Liguori Szt. Alfonz azt tanította,

⁶¹ Alloc. *Magis quam mentis*, d. 23 Sept., a. 1951; AAS XLIII, 1951, p. 736.

⁶² S. Clemens Rom., *Ad Corinthios*, XXXVIII, 2; ed. FunkDiekamp. *Patres Apostolici*, vol. I, p. 148

⁶³ S. Augustin., *De sancta virginitate*, cc. 33, 51; PL XL, 415, 426; cf. cc. 31-32, 38; 412-415, 419.

⁶⁴ Cf. Mt 7,8; S. Hieron., *Comm. in Matth.* XIX, 11; PL XXVI, 135.

⁶⁵ Cf. S. Ambros., *De virginibus*, lib. III, c. 4, nn. 18-20; PL XVI, 225.

hogy a tisztaság csodálatos erénye elleni kísértések legyőzéséhez nincs szükségesebb és biztosabb segítség, mint az azonnal folyamodás Istenhez az imádságban.⁶⁶

63. Az imádság mellett említeni kell a bűnbánat szentségének gyakori és buzgó vételét, amely mint lelki orvosság megtisztít és gyógyít minket. Ugyanígy fontos az Eucharisztia vétele, amely, ahogy elődünk, a boldog emlékű XIII. Leó mondta, a legjobb orvosság a léhaságra.⁶⁷ Minél tisztább egy lélek, annál inkább vágyakozik erre a kenyérre, amelyből erőt merít, hogy ellenálljon minden kísértésnek a tisztátalanság részéről, és amellyel még szorosabban egyesül az Isteni Jeggyessel. „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem lakik és én őbenne.” (Jn 6,57)

64. A sértetlen és tökéletes tisztaság megőrzésének és táplálásának kiváló módja, ahogy az évszázadok során a tapasztalat bizonyította ismét és ismét, az Isten Szűz Anyja iránti szilárd és buzgó áhítat. Ebben az áhítatban valamiképpen benne van minden más segítség. Semmi kétség, hogy akiben őszintén él ez az áhítat, az üdvös ösztönzést kap az állandó éberségre, a szüntelen imádságra, a bűnbánat szentségének és a Szent Eucharisztianak vételére. Atyai módon biztatunk tehát minden papot, férfi és női szerzetest, hogy bízzák rá magukat a szent Istenszülő különleges védelmére, mert ő a szüzeknek szent szüze, és „a szüzesség tanítómestere”, ahogy Ambrus mondta⁶⁸, valamint erősséges Anyja főleg azoknak, akik Isten szolgálatára szentelték magukat.

65. Hogy a szüzesség eredetét Máriának köszönheti, erről Atanáz tanúskodik,⁶⁹ Ágoston pedig világosan tanítja, hogy „a szüzesség méltósága az Úr Anyjával kezdődött.”⁷⁰ Atanáz gondolatait követve,⁷¹ Ambrus felmutatja a Szűzanya életét mint a szüzek mintáját. „Őt utánozzátok, leányaim...!⁷² Mária élete legyen számotokra a szüzesség ábrázolása, mert benne mint tükörben ragyog a tisztaság szépsége és az erény eszménye. Lássátok meg benne az élet mintáját, mert benne ő mint modell kinyilvánítja jóságos tanításával, mit kell kijavítanotok, mit kell utánoznotok és mit megőriznetek... Ő a szüzesség képe. Mária olyan volt, hogy élete elegendő tanítás mindenki számára.⁷³ Szűz Mária legyen vezetőök az élet útján.”⁷⁴ „Benne oly nagy volt a kegyelem, hogy nemcsak megőrizte benne a szüzesség kegyelmét, hanem meg is tudta adni a tisztaság kegyelmét mindazoknak, akikre rátekintett.”⁷⁵ Milyen igaz Ambrus mondása: „Mária szüzessége milyen gazdag!”⁷⁶ E gazdagság miatt nagyon hasznos a mai szerzetesek és papok számára, ha szemlélik Mária szüzességét, hogy hűségesebben és tökéletesebben gyakorolhassák a hivatásuk szerinti tisztaságot.

⁶⁶ Cf. S. Alphonsus a Liguori, *Practica di amar Gesu Cristo*, c. 17, nn. 7-16.

⁶⁷ Leo XIII, encyclica *Mirae caritatis*, d. 28 Maii, a. 1902; A. L. XXII, pp. 1902-1903.

⁶⁸ S. Ambros., *De institutione virginis*, c. 6, n. 46; PL XVI, 320.

⁶⁹ Cf. S. Athanas., *De virginitate*, ed. Th. Lefort, Muséon, XLII, 1929, p. 247.

⁷⁰ S. Augustin., *Serm.* 51, c. 16, n. 26, PL XXXVIII, 348.

⁷¹ Cf. S. Athanas, *Ibid.* p. 244.

⁷² S. Ambros., *De institutione virginis*, c. 14, n. 87; PL XVI, 328.

⁷³ S. Ambros., *De virginibus*, lib. II, c. 2, n. 6, 15; PL XVI, 208, 210.

⁷⁴ *Ibid.*, c. 3, n. 19, PL XVI, 211.

⁷⁵ S. Ambros., *De Institut. virginis*, c. 7, n. 50; PL XVI, 319.

⁷⁶ *Ibid.*, c. 13, n. 81, PL XVI, 339.

66. Nem elég viszont, szeretett fiaim és leányaim, ha csak elmélkedünk a Boldogságos Szűz erényein: teljes bizalommal meneküljünk hozzá és fogadjuk meg Szt. Bernát tanácsát: „Keressük a kegyelmet, és keressük azt Mária által.”⁷⁷ Különleges módon bízátok rá a Mária-évben lelki életetek védelmét, utánozva Jeromost, aki szerint: „Szüzességemet Máriának és Krisztusnak szenteltem.”⁷⁸

IV.

67. A súlyos nehézségek között, amelyekkel az Egyháznak ma küzdenie kell, a Legfőbb Pásztor szíve nagy vigasztalást talál, tisztelendő testvéreim, amikor látjuk, hogy a szüzesség az egész világon virágzik, nagy tiszteletnek örvend ma is, mint régen, bár, ahogy mondtuk, tévedések támadják, amelyeket remélhetőleg mihamarabb sikerül eloszlatni.

68. Nem tagadjuk viszont, hogy örömünket beárnyékolja egy bizonyos szomorúság, amikor azt halljuk, hogy nem egy országban folyamatosan csökken a papi és szerzetesi hivatások száma. Fentebb megadtuk a fő okokat, amelyek e tényt magyarázzák, és nincs értelme ezekre visszatérni. Bízunk abban, hogy a fiatalok nevelői, akik ebben esetleg tévedésbe estek, hamar elutasítják azt, amint felismerik, és komolyan elhatározzák, hogy kijavítják azokat, és minden tőlük telhető megtesznek, hogy a rájuk bízott fiataloknak, akik esetleg érzik az isteni kegyelem hívását a papi vagy szerzetesi életre, minden segítséget megadjanak, hogy elérjék ezt a nemes célt. Adja Isten, hogy a papok és szerzetesek új és még számosabb serege álljon elő, amely számával és erejével megfelel az Egyház mai szükségleteinek, és munkába álljon az Úr szőlőjében.

69. Továbbá, amint apostoli hivatalunk megköveteli, sürgetjük a szülőket, hogy szívesen adják oda Isten szolgálatára gyermekeik közül azokat, akik hívást kapnak. Ha ebből gond, szomorúság és bánkódás fakad, akkor elmélkedjenek azon az intelmen, amelyet Ambrus tartott a milánói édesanyáknak: „A legtöbb fiatal nőnek, akiről megtudtam, hogy a szüzek közé akart állni, édesanyja megtiltotta... Ha leányotok szeretni akar egy férfit, a törvény megengedi, hogy azt válassza, akit akar. Akinek viszont joga van férfit választani, nincs joga Istent választani?”⁷⁹

70. Gondolják meg a szülők, hogy milyen nagy megtiszteltetés, ha látják fiukat a papságra emelkedni, vagy leányukat, amint az Isteni Jegyesnek szenteli szüzességét. A megszentelt szüzekről ezt írja a milánói püspök: „Hallottátok, szülők, hogy a szűz Isten ajándéka, a szülők áldozata, a tisztaság papsága. A szűz az édesanyjának a felajánlott áldozata, akinek mindennapi áldozata által enyhül az isteni harag.”⁸⁰

71. Mielőtt ennek az enciklikának a végéhez érünk, tisztelendő testvérek, szívünket és elménket különösen is oda akarjuk fordítani azokra a férfiakra és nőkre, akik megfogadták Isten szolgálatát, és most nem kevés országban keserű és szörnyű üldözéseket szenvednek.

⁷⁷ S. Bernard., *In nativitate B. Mariae Virginis*, Sermo de aquaeductu, n. 8; PL 183, 441-442.

⁷⁸ S. Hieronym., *Epist.* 22, n. 18; PL XXII, 405.

⁷⁹ S. Ambros., *De virginibus*, lib. I, c. 10, n. 58; PL XVI, 205.

⁸⁰ *Ibid.*, c. 7, n. 32; PL XVI, 198.

Bárcsak utánoznák a korai egyház megszentelt szüzeinek példáját, akik bátor és meg nem alkuvó szívvel szenvedtek vértanúságot szüzességükért.⁸¹

72. Bárcsak mindenki, aki Krisztus szolgálatára szegődött, bátran kitartana „akár a halálig is” (Fil 2,8). Bárcsak felismerné, hogy fájdalma, szenvedése és imája nagyon becses Isten előtt, és ezáltal helyreállíthatja Uralmát az ő országaikban és az egyetemes Egyházban. Bárcsak bizonyosak lennének, hogy akik „követik a Bárányt, bárhová megy” (Jel 14,4), azok „új éneket” (Jel 14,3) énekelnek majd örökké, amelyet senki más nem tud énekelni.

73. Atyai szívünk eltelik a részvétellel a papok és szerzetesek iránt, akik bátran megvallják hitüket még a vértanúságig is. Nemcsak értük könyörgünk Istenhez, hanem mindazokért, akik a világ minden részén egészen az istenszolgálatra szentelték magukat, hogy az Úr tartsa meg, erősítse meg és vigasztalja meg őket. Őszintén kérünk benneteket mind, tisztelendő testvérek, hogy híveitekkel együtt Ti is imádkozzatok, és e lelkekre esdjétek ki a vigasztalást, az adományokat és kegyelmeket, melyekre szükségük van Istentől.

74. Az apostoli áldás, amelyet szeretettel küldünk Nektek, tisztelendő testvérek, és minden papnak és a megszentelt szüzeknek, főleg azoknak, „akik üldözést szenvednek az igazságért” (Mt 5,10), és minden hívőnek, legyen a mennyei kegyelmek záloga és atyai jóakaratumk tanújele.

Kelt Rómában, Szent Péternél, 1954. március 25-én, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén, pápaságunk tizenhatodik évében.

XII. Piusz

Fordította: Várnai Jakab OFM

⁸¹ Cf. S. Ambros., *De virginibus*, lib. II, c. 4, n. 32; PL XVI, 215-216.